

---

Karan annyira megunta szülővárosát, hogy jóformán észre se veszi. Ahhoz, hogy figyelmesebben megtekintse az ismert házakat és utcákat, látványuk hatásától független érzésének kell jelentkeznie — leginkább gvülőletnek arra a gondolatra, hogy meglehet, egész életét itt kell leélnie, vagy ellenkezőleg, reménynek, hogy hamarosan kereket old — de olyankor is nem annyira a házak és utcák színét, alakját, vonulatát, mint a pillanatnyi érzelmétől függően róluk alkotott képzetét vizsgálja. Irina levelével a zsebében ma reggel erotikus megfigyelésre támadt kedve.

Az Októberi Felszabadulás utcájából — itt székel a vállalata — a széles, forgalmas Fő utcára, a város üzletsorára ér. Egykor itt volt a diákkorzó, de a háború kitörése után a modernebb, levegősebb Körúton kapott helyet, amikor folytatásának, a hídnak a lerombolásával a Körút megszűnt főútvonal lenni. Ezen az egykori diákkorzón — járdája peremére a szeméttel kevert városi föld kerek szigeteibe akácfákat ültettek, ágaik megszürték a kirakatok pislákoló esti fényét, s a csengetve robogó villamos ötpercenkénti piros jelzését —, szóval a korzón csak egyetlen szerelmi ismeretséget sikerült kötnie, éspedig Jelkicával, de ezt az egyet is még itt elügyetlenkedte.

Nincs többé akácsor: röviddel a felszabadulás után kivágták, mivel akadályozta a megnövekedett forgalmat — a kis földszigeteket feltöltötték friss aszfalttal, valamivel sötétebbel a járdaburkolatnál, s így olyanok, mint kerek gombok valami hanyatt fekvő óriás blúzán —, a közeledő villamost is már messziről észrevenni, és kevésbé tűnik ijesztőnek és ziláltnak. A város lassanként megváltoztatja külsejét, első pillantásra észrevehetetlen részleteiben, de mindegyikkel, egy-egy tanúja tűnik el azoknak a pillantásoknak, sóhajtásoknak, várakozásoknak és találkáknak, amelyek Karan, kortársai és az előttük élt generációk múltját jellemzik.

Úgy érzi, meg kell állnia egy pillanatra, hogy véleményt alkosson. De minek alapján és miről is valójában? Lépteit lelassítva nyugodtabban

szemügyre veheti, de egy cseppet se látja világosabban a képet: párhuzamos sorát az üzleteknek és hivataloknak, ajtajukon ki-be járnak vagy ellépdelnek előttük az elfoglalt nők és férfiak, az egymás nyomában ugyancsak meghatározott üzleti célok felé tartó járművek folyamának partjain jár-kele két egymástól elválasztott tömegük. Gondolatukat összpontosították, egyikük arcáról se látni, hogy emlékezik. A múlt csupán belső fellobbanás, láthatatlan és hallhatatlan dicsekvés, csak a jelenben nyer tartalmat és formát. És mi a jelen? Tartalmát és formáját az általa megalkotott jövő adja meg.

Karan életének legközelebbi várható eseménye: feladja Irina levelét, ebben bizonyos; figyel, mint közeledik az utca végén álló sárga posta-épülethez; éppen az egyszerű cselekedetet megelőző habozásban nyilvánul meg Karan bizonytalansága. A levelet, miután bélyeget ragaszt rá, feladhatná, egyenesen a ládába csúsztathatná, azonnal elfelejthetné, s már a soron következő új eseményekre gondolhatna. De másként is történhet. Minden lépésnél érzi, combjához ütődik zakójának merev széle, és úgy tűnik — jól tudja, csak képzelődik —, hogy hallja halk susogását a zsebét keményebbé tevő papírnak, s olyan ez a hang, mintha Irina két harisnyás kövér lába súrlódna egymáshoz.

A postabejárat a sarok mögött, a parkosított kis térrel szemben van; Karan felmegy a lépcsőkön, benyitja az ajtót, és megáll a tolóablakos pultnál. Meleg van odabenn, kigombolja felöltőjét; előveszi a levelet, és beáll a bélyegárus előtti sorba. Még nem döntött, hogyan cselekedjen.

Forgatja a levelet. Természetesen egyszerű, egészen pehelysúlyú, ártatlan könnyűségű levél, vállalati szürke borítékban. De a címet az ismert betűk sűrű sorával írták rá, és úgy hiszi, ha arcához emeli, érzi Irina ugyancsak jól ismert szagát, valami parfümillatnak és a kissé telt női test szagának keverékét. Felbontsa-e a levelet? A gondolat, hogy Irina titkaiba leshet, igencsak hat érzékeire, halántékába serkenti a vért, tette csábítja. A címzett ugyan nő, tehát nem hazudott Irina, amikor azt mondta, hogy a nővérenek írta a levelet. Mégse akarta megmutatni. „A férfiaknak nem kell beleütniük orrukát a női titkokba” — valami ilyesmit mondott, miközben teli torokból nevetett. Lehet, hogy levelében szerelmi életéből is feltár egyet-mást, a sorokból talán megtudható, miként lehet a Karan által kigondoltnál egyszerűbb módon meghódítani Irinát. Az is lehet, hogy éppen erről van szó a levélben, méghozzá vele, Karannal, rokonszenves kollégájával kapcsolatban; talán az iránta érzett és a részéről nem is sejtett szenvedélyről számol be.

Idegesen tekint be a tolóablakon egy levelét éppen átnyújtó testes férfi hajlott válla fölött. Ha egy percnél tovább időz a bácsi a pultnál, felbontja a levelet, határoz Karan; ellenkező esetben azonnal feladja. Mindenesetre tovább forgatja, figyelmesen nézegeti. Úgy látszik, jól leragasztották a borítékot, habár a zsebben megtörődött széle kissé felnyíltott, vagyis felbontható anélkül, hogy beszakadna.

Töltőtollat vesz elő zsebéből, keskenyedő végével a boríték fedője alá szúr, megforgatja. Halkan serceg a papír, felenged a ragasztás. Arra gondol, kiáll a sorból, azonnal átfutja a levelet, de uralkodik magán. A hájas vállú kiegyenesedik, a visszajáró pénzért nyúl; Karan sorra került. Bélyeget vesz, a boríték jobb sarkára ragasztja, aztán nyugodt helyet keres tekintetével. A terem végén baloldalt két telefonfülke áll, az egyik üres; arra veszi útját, belép a fülkébe, s hogy megtévessze a félszemmel

esetleg öt figyelőket, leakasztja a kagylót. Csak miután a látszat kedvéért bal füle és felhúzott válla közé helyezte, folytatja a levél felnyitását.

A töltőtoll egyenletes feszítésére lassan szétválnak a boríték; Karan kihúzza belőle a teleírt lapot, szétteríti, a fülledt levegőben nyakát, homlokát elborítja a verejték, izgatottan olvasni kezd.

„Drága Ančám!” — áll a levélben Irina olvasható, de kissé rendetlen írásával, a kezdetben sűrű sorok mind szabadabban lendülnek, lefelé kanyarodnak, pazarolva nyelik a tért: „Írnom kell, mert problémám megoldásában csakis Te lehetsz segítségemre. Emlékszel, hogy még a nyáron, Ostružnicán említettem, őszi-tavaszi kosztümöt szándékozom varratni. Na, végre megvettem az anyagot, természetesen lefizetésre, nagyon szép, könnyű drapp szövetet, kissé melírozott, de csak egészen diszkréten, úgyhogy közelről olyan, mint valami igen-igen finom szőrme. Métere 5200 dinár, gondolhatod, meddig fizethetem a részletet, annál is inkább, mert ugyanakkor fehérneműanyagot is vettem, nagyon szép, virágos fehér emonaszelymet, mindig ilyet szerettem volna.

Szóval megvan a kosztümanyag és a hozzávaló, most csupán az a kérdés, milyenre varrassam. Parlićnál átnéztem a divatlapot, és más szabóknál is jártam (kizárólag e célból, de egy modelljük se tetszett, valahogyan esetlenek, ez az enyém meg olyan leheletfinom, előkelő, könnyű anyag. Látod, kénytelen vagyok Téged nyaggatni ilyesmivel, mert Zág-rábban élsz, első osztályú szabókat ismersz, s biztosan ráakadsz náluk a megfelelő modellre. Egészen a Te és az ő ízlésükre bízom, milyenre, az anyagot pedig már leírtam. Most jut eszembe, hogy küldhettem volna egy darabkát mutatóba, de lám, reggel megfeledkeztem róla, s nem hoztam magammal, viszont nem szeretném tovább halogatni az ügyet. Itt egészen felmelegedett az idő, és tudod, milyenek a szabók, különösen Parlić, borzalmasan húzzák-halasztják a varrást. Irtó örülök ennek a kosztümnek, érzem, hogy jól fog állni, alig várom, hogy felvehessem.

Hogy vagy? Hát a kis keresztfiam és Andrija? Te legalább abban a tekintetben boldog lehetsz, hogy családi köröd, gyereked van, s habár tudom, néha nem könnyű az életed, amikor alkalmazkodnod kell mások természetéhez, mégis jobb mint magányosan élni, ahogyan én élek. Tudom, egyesek azt hiszik, hogy mértéket nem ismerve szórakozom, de ez csak látszat. Néha moziba megyek, néha kávéházba Smiljával, és ez minden. Láttad-e az Utolsó dal című filmet? Én egészen el vagyok ragadtatva, különösen Glenn Morau játékaival.

Anya ritkán ír, fő, hogy egészséges, és úgy látszik, elég jól érzi magát Ozrennél és Marénál, megbecsülik, de az az érzésem, agyondolgozza magát. Meghívtak a nyárra, hogy töltsöm náluk a szabadságomat, de én szeretnék megtakarítani egy kis pénzt a tengerparti nyaralásra. Smiljával mennék. Az orvosok is a tengert ajánlották a mandulám végett.

Most pedig isten veled, legdrágább testvér, be kell fejeznem leveletem, mert a hivatalban írom, s vár rám a munka. Bocát csókold meg helyettem, mondd meg neki, ne felejtse el Ija nénijét, Andriját üdvözölöm. Te pedig *okvetlenül és azonnal* küldd el a modellt, nagyon várom. Akár ki is vághatod vagy lerajzolhatod. Kettőt is küldhetsz, ha nem esik nehezedre, s majd választok közülük. Csókol húgod

Irina.”

Karan egyre forgatja a levelet, keres benne valamit, egy szót, valamilyen jelet, ami esetleg elkerülte figyelmét. Ám semmi ilyesmin nem akad meg a szeme a ritkuló sorok közt, amelyek végül mindkét oldalát elborítják a sima szürkés papírnak. Nem marad más hátra, összehajtogatja és a borítékba csúsztatja, nyelvével Irina piros nyelvének nyomán fegnyázza a boríték szélét, s a fülke falán öklével megütögeti. A ragasztó elég jó még, kivéve a széleken, de ez bizonyára nem kelt gyanút az ilyen ártatlan tartalmú levélnél. Visszaakasztja a hallgatót, kilép a fülkéből, a teremből, a postaépületből.

Izzadt bőrét kellemesen hűti a szél. Karan az ajtó melletti piros ládába csúsztatja a levelet, az órára tekint. Öt perc múlva kilenc: éppen eléggé eljárt az idő, gondolja, s habozás nélkül a vasútállomás felé veszi útját.

Csakhogy az Irina levele okozta csalódás úrt támasztott benne, elégtételt venne magának, elégedetlen, visszafordul. Ha egyenes irányba, a Vasút utcán folytatja útját, eleve le kell mondania az elégtételről, s nyakig süllyed a kötelességbe. Nem képes dönteni. Mindenesetre a Vasút utcával párhuzamos Ivan Cankar utcára tér, ez az állomásra és Darinkához is vezet. Mert úgy érzi, legújabb hangulata kiutat követel, első-sorban ugyanazon a téren, vagyis a szerelemben, s e kiutat most egyedül Darinka jelenti.

Tehetetlen düh fogja el a levél miatt, akárcsak valahányszor ellentétbe kerül büszkesége a nők kiszámíthatatlanságával. Ez még Jelkica idejében történt meg vele először, amikor a lány nem hagyta, hogy ő, a hatodikos diák megcsókolja, azzal hátrította el, hogy sömörös a szája. Jelkica bizonyára a legjobb szándékkal határozott így, mindenesetre jobban szeretne, mint ő a lányt, hiszen világosan látta, milyen lapos a melle és vékony a lába. Karan csupán kalandot, tapasztalatszerzési alkalmat keresett — szóval kétségkívül a fiú jó izlésére gondolt a lány, amikor nem engedte, hogy megcsókolja, illetve saját rendszeretete, jólneveltsége diktálta így —, Karan pedig nem titkolja az eseményt, sőt szívesen hozza elő társaságban, amikor saját számlájukra tréfálkoznak az emberek, mókás hangon mondja el, milyen korán és mekkora figyelmességgel rajongták körül a nők. Ellenben lelke mélyén bosszúsággal és szégyenkezve emlékezik arra az első kudarcra, ma is éppen úgy, mint nyolc évvel ezelőtt, és valahányszor eldicsekszik az esettel, a szégyenérzettel mint el nem hallgatott részlettel, tulajdonképpen mégiscsak eltitkolja kudarcának, szégyenének teljes valóságát. Esete ismertetésekor nem tagadja, hogy Jelkica volt az első lány, akinek udvarolt; hogy a korzó szeptemberi megnyitásától egészen a mind távolabbi városrészekre való barangolások időszakáig, vagyis hónapokon át ismétlődtek a közös séták; hogy e sétákon, miközben tudásának legjavát csillogtatta, teljes tudáskörét igyekezett feltárni — a vége felé közeledő háborúról, az iskoláról, filmekről és könyvekről beszélt —, egyre azon járt az esze, hogyan fogja megcsókolni Jelkicát; hogy amikor tette szánta magát, januári este volt, talpuk alatt csikorgott a hó; hogy előtte órákig sétált Jelkicával, didergett a parkban a kivilágított korcsolyapálya környékén, miközben társaik csapatba verődve ide-oda cikáztak a jégen, sikoltottak testük vad mozgásának élvezetétől, végül szinte véletlenül arra az útra tértek, amelyre árnyat vetettek a fák, amelyen ő is megállt, hogy csó-

kot kérjen a lánytól, hogy átölelje merev derekát, fagyos arca fölé hajoljon, s elsuttogja az oly nehezen közölhető kívánságot: és most csókolj meg; hogy görcsös erőlködéssel az ez ellen cseppet se tiltakozó világra hozza a szavakat — akárcsak lüktető zsigerei fordulnának ki hasüregéből —, a hónapokig tartó sikertelen udvarlás, a bizonytalan tervezés, a győzelemre, illetve a vereséggel való megbékélésre várakozás minden üledékét. Semmit se hallgat el történetében, mert minden részlet tetszetőssé színezi az anekdotát, de nem is mond el mindent, például a történet magvát ott a lelke mélyén, de ha akarná is, nem tudná szavakkal kifejezni azt a hallhatatlan sikolyt, hangtalan kitörését büszkeségének, amit a lány lerombolt, porba tiport, őt megalázva megsemmisített válaszával: Nem csókolhatlak meg, sömrös a szám! És mint ahogy azon az estén folytatta a sétát Jelkicával — többé nem kérte, hogy csókolja meg, de nem is tett neki szemrehányást, büszkesége azt diktálta, hogy utólag szakítson a lánnyal, fokozatosan, nehogy elárulja sértődöttsége leírhatatlan voltát —, később is ugyancsak higgadtan mondta el esetét úgyszólván minden új társaságban, időről időre kiegészítvén egy-egy új részlettel, néha kigondolttal, mert egyre halványult az élmény emléke, megkopott az ismételtetésben. De az, hogy a nő megalázta, amikor megtagadta hő kívánsága teljesítését, örökös nyomot hagyott lelkében; most, Irina levelének elolvasása után is érzi ezt, habár a két eset közt elenyésző a hasonlatosság, hiszen a levél nem választ tartalmaz, s legkevésbé hozzá, Karanhoz intézi mondanivalóját, és csupán véletlen műve, hogy átvitt rételembe róla is szól. Na de van-e egyáltalán szándékosság a nők cselekedeteiben? Karan egyszerűen tetszik nekik, sőt úgy veszi észre, jobban tetszik, mint az átlagférfiak, s ha maximálisra fokozott vágyát nem elégítik ki a tetőfoknak megfelelő módon, azért van, mert vágya nincs összhangban a nők hajlandóságával, ezen pedig, úgy látszik, nem segíthet csupán a jóindulat.

A Cankar utca a reggeli órában megmutatja Karannak földszintes és egyemeletes lakóházait; néhány ablakuk tárva, odabenn háziasszonyok szorgoskodnak. Egyikük kék alapon nagy vörös virágos flanelpongyolát visel, s amíg rázza a porrongyot az ablakon, kitartóan nézi a férfit, nyaka alatt mélyen szétnyílik a pongyola, mindenét felfedi, testének árnyékolt részeit, rózsaszínű mellét is. Amikor az ablak közelébe ér, úgyszólván alatta halad el Karan, az asszony visszalép a szoba sötétjébe, az utolsó pillanatban azonban méla a tekintete.

Karant határozásra készítetik tétova léptei és azonnal jelentkező hajlandósága. Tovább lépdel a járdán, ám néhányszor visszatekint a magányos ablakra, ahol az imént a nőt látta. Ha spontán keletkezésekor azonnal eleget akar tenni kívánságának, most már a ház lépcsőin halad felfelé, keresi a lakást, amelynek ablakában meglátta azt a nőt, hogy becsöngessen, belépjen ajtaján, ruhája lágy redői alá nyúljon, biztosan puha, meleg testet rejtenek. De vajon megengedné-e az asszony? Talán igen, de nem biztos; és már e bizonytalanságnak, az esetlegességnek a tudata megingatja az elhatározásban. Lehet, hogy csak kíváncsiságból figyelte az az asszony, minden mellékgondolat nélkül, de ha mégis bujaságra gondolt, lehetséges, hogy nincs elég bátorsága a paráznasághoz. Megtörténhet, hogy bizalmatlanul fogadja, csak részre nyitja az ajtót; sőt haraggal vagy rémülettel, utálattal vagy iszonyattal visszautasítja, s közben fellármázza a házat. Lehetséges, hogy nincs egyedül, vagy ép-

pen vár valakire, erről semmi pontosabbat nem tudhat Karan — csak a tekintetéről mondhat bizonyosabbat, azaz csak a benyomásról, amit az a tekintet keltett benne —, de az asszonynak mindezen kívül saját élete van, ezt ő, Karan nem ismerheti, a háziasszony, a feleség, a szerető vagy az anya életét. Minden nőnek megvan a maga élete, és ennek megfelelően cselekszik, közönyösen, figyelembe se véve Karan hozzá fűzött vá-  
rakozásait. Nem ismeri a nőket, túlságosan kevés a tapasztalata, s ha valamelyikükről meg is tud valamit, kitűnik, hogy a valóság egészen ellentétes elképzelésével, s csalódottan megszűnik érdeklődése a nő iránt.

Sejti, valamiféle restségről van szó, ez akadályozza abban, hogy megismerje a nők életét, pontosabban: megveti őket, s megvetése kedvét szegi, még ha fejébe is veszi, hogy eztán többet igyekszik megtudni egyikről-másikról. Irigyli azokat, akik képesek erre, irigyli nagyszámú kortársát, aki még kamasz korában, tiszta szívből rajongott egy-egy lánykáért, ugyancsak nyiladozó bimbóért, naponta találkozott szíve választottjával, moziba, cukrászdába járt vele, a házába is bejáratos volt, szülői beleegyezéssel szinte hivatalosan első udvarlója lett. Nevetségessé tették magukat a síhederek — még hozzá huzamosabb időre —, akik ügyetlen, erőltetett, felnőtteskedő, ünnepélyeskedő, szerelmes viselkedéssel vasárnap délelőttöknél ott sétáltak a lánnyal a korszón, mindenki megfordult utánuk, álszent szigorúsággal, sértődötten fordítottak hátat obszcén megjegyzést utánuk kiáltó társaiknak, éber féltékenységgel kísérték a hosszú hajfonatú, pattanásos arcú esetlen kamaszlányokat. De mindegyik ilyen lányka telt idomú, fehér arcú, meleg testű, szabadabb viselkedésű kényes teremtéssé sudarasodott, s Karan megtudta vagy saját szemével látta, hogy legényével estéknként a közeli erdőbe jár, sőt a fiú diákszobáján légyottozik. Ilyen lányt sohase sikerült megkapnia; akárcsak Jelkica esetében, a tűrhetetlenül hosszú előkészületek után, mindig szakítania kellett a lány serdületlensége, kitörései, visszautasító magatartása miatt, s amikor az előkészületek után eljött annak az ideje, hogy a lány végre megadja magát, vetélytársa megelőzte. Karan mindig túl korán vagy későn érkezett.

Csak azoknál a nőknél sikerül idejében kezdeményeznie, akik már átérték azt a határozatlansággal teli ügyetlen hevülést, az úgynevezett szerelmet, de csak ha sérelem érte őket szerelmükben, ha csalódtak s már nem igénylik az említett bevezető áldozatokat. Csakis őket szeretheti, mert már megszabadultak a titokzatosságtól, a tétovázástól, saját, külön életüktől, egyedül hozzájuk siet magabiztosan, akadályt nem ismerve, mint ahogyan most Darinkához igyekszik.

Már egészen biztos, hogy Darinka lakása felé tart. A melléktucat, amin az állomásra ért volna, rég elhagyta; a Cankar utca alacsony, omladozó utolsó házai előtt jár, félig-meddig falusi jellegű külvárosba ért. Dilemmájának véget vetett figyelmének előbbi lazulása, amikor is gondolatban elmélyülten sorakoztatta szerelmi múltjának alakjait, eseteit — s határozott. Fellélegzett: van mire összpontosítani akaratát. A nőhöz igyekszik, s tudja, hogy legalább a vele való találkozás idejére meg kell szakítania a kínos önmegfigyelést, hogy ösztöneit, akárcsak tudatát, a nő utáni vágyódásba összpontosítsa. Egy pillanatra még ellenőrzi, így igaz-e; elképze-  
li Darinkát, amint előrehajol, súlyos melle ránehezedik ingére, amint lehúzza harisnyáját — Karan felidézi teste me-

legét, odaadását, s valójában azonnal érzi, hogy vére valami rejtett érből elárasztja izmait, érzi a közvetlen testi kívánás jól ismert serkentő feszültségét. Túlságosan ritkán ilyen határozott az akarata, és kevés esetben érvényesíthető; semmiképpen se fogja megmásítani.

Befordul a sarkon, követszerűen széles utcába ér, már a mezőre, a gyümölcsösök ritka fasorai közé vezet, oda, ahol az ágak úgy kapaszkodnak az égbe, mint a ragadozó madarak karmai. Hogy kielégüljön és lecsillapodjon, természetesen a sajátjánál közönségesebb környezethez kell leereszkednie. Ez valamikor talán nem is volt szükséges, és egyes világrészekben ma se elengedhetetlen: léteznek bárak, varieték, egész mulatónegyedek és utcák, ahol kedvére szórakozhat az ember, s határon túlra való szökésének tervébe Karan rendszerint mindezek látogatásának lehetőségét beiktatja. Elképzelése jóformán kizárólag olvasmányélményen alapul, s csak egyetlen tapasztalatból fakad: amikor a békeidő utolsó évében osztálykiránduláson volt Belgrádban, öt-hat társával kilopózkodott a diákotthonból, s éjjeli mulatóhelyen kötöttek ki, egy több emeletes épület alagsorában; a gyér világítású, kör alakú, alacsony teremben márkás bort iszogattak, és bámulták a táncolókat. Közülük csak Bačićnak, a legmagasabbnak, a túl korán serkent és gondosan fésült selymes bajszú kamasznak volt mersze táncolni. Karan még most is érzi az irigység és a káröröm keserű ízét, valahányszor felidézi Bačić botlábát, kusza nadrágját, s hogy nem találván el a ritmust, halványkék selyem talpigruhas partnernője lába közé nyomta térdét, telt, csupasz, rózsaszínű, hátára tapasztotta nagy vörös tenyerét. Tulajdonképpen első és utolsó tánca volt, mert a következő alkalommal kosarat kapott a nőtől, majd a többiektől a sorban, akik merev tartással ülték körül az asztalt, nevetgéltek, aztán hamarosan kitessékelté a pincér a fiúkat, mondván, hogy mindjárt kezdődik a műsor és minden asztal foglalt. Az este civalkodással ért véget, kezdetben félnék hangon váltottak szót a pincérral, majd az utcán igencsak hangos és sértő szavakkal illették egymást, s mivel sérelem érte, Karan majdhogynem élvezte a helyzetet. Nem sejtette, hogy néhány hónap múlva kitör a háború, a várost megszállják, s csak az idegen tiszteknek lesz szabad bemenetelük a mulatóhelyekre, valamint azoknak, akik nem zavartatják magukat, amiért ezek társaságában kénytelenek lenni; s akkor részben hazaszeretettből, részben félelmében a sétányt és a külvárosi kocsmákat választotta éjszakai élményeinek színhelyéül.

Darinkával való viszonya a háborús züllés következménye és egyik megnyilvánulása volt; a háború után azonban folytatódott, mivel Karan nem volt képes felszínre jutni az új, proletarizálódott társadalomban. Nem voltak érdemei, talán nem volt eléggé kérkedő, hogy pótolhatta volna ezeket, vagy képtelen volt lehetlenné tenni másokat, megakadályozni érvényesülésüket — nem tudott magát ártatlannak tettetve, embertársai fintorgására ügyet se vetve törtetni —, ő még most is a bankett-termek után sóvárog, amelyekben új urak itatják le telt idomú titkárnőjüket, éppen úgy vágyódik oda, mint zárt ajtajuk előtt egykor az előkelő mulatókba. Tőle távol villannak az ünnepi fények; elmegey mellettük, alattuk, valamiféle mélypontján az életnek.

Most az iszappal teli árok és a salétromos házaljak közötti nedves földsvot tapossa. Az árokszéli fák körül rakoncátlan gyerekek fogócskáznak, szétkergetik az udvarból kiszabadult, a vörösre száradt fűben

eledelt csipegető tyúkokat. A túldalolon megpillant egy öregasszonyt, kendője, ruhája fekete, mint a platánfa, aminek támaszkodva figyel Karant. Pislogva bámulja, pillátlan sárga szemhéja van, reszkető fejét féloldalt fordítja, úgy kíséri tekintetével a férfit a félkörbe ívelő utcaszakaszon. Vajon felismeri-e? Azt hiszi, többször látta itt az anyókát, úgy lehet mindig, valahányszor Darinkához igyekezett. Ha ez megközelítően is igaz, mit gondolhat róla? A kitartásáról, a hétről hétre, évről évre megismétlődő látogatásairól. Ha Darinka többi látogatóit is megfigyeli — ehhez pedig aligha fér kétség —, mit gondolhat Karan önbecsüléséről? Véleménye bizonyára megfelel a valóságnak. Az igazságnak. De mi az igazság Karan esetében? Az anyóka szemében: elszakíthatatlan kötelék, amely ehhez a lányhoz köti, aki pedig nem érdemli meg az állhatatosságot. Karan szemében: számtalan tehertől való megszabadulás, pihenő a fárasztó önvizsgálat közben. De ha ez sohase eredményez döntést, vajon nem egyre megy az egész?

A kapuhoz ér, olyan jól ismeri, hogy a láttán elfogja az útálat. A szűk félfa megdőlt a kapuszárny súlyától, az egyik sarokvas kilazult, ezért egy kis tornamutatvánnyal jár a retesznek a nyeregből való kikapcsolása. Karan nekitámasztja térdét a szúrágta deszkának, feltolja, majd mintha evezne, olyan mozdulattal maga felé rántja a kilincset. Elszabadul és magától kilendül a kapuszárny, nyikorogva fordul tengelye körül, s meglátja egymást a külváros két részlete: az utca és az udvar.

Ekkor mindig a szédítő izgatottság pillanata következik. Nem annyira a beteljesülés küszöbére jutás miatt — Darinkát, éppen őt sohase kívánta meghatározott kívánással, még azon a vasárnap délutánon se hét-nyolc évvel ezelőtt, amikor a lány leírása alapján megtalálta a házat és a kapu résén keresztül először pillantotta meg az udvar rejtett mélyét. Darinka mindig csak kiutat jelentett a vágyból, egyébként is véletlenül jött össze vele, és a találkozás, a kapcsolat szinte csak különködésre valló megoldás volt, inkább a képzelet, mint a bujálkodási vágy miatt tartotta fenn, ezt pedig nem Darinka, hanem egy másik, egy régebbi nő szította benne. Más az, ami itt, a küszöbön izgalomba hozza, amikor nyöszörögve kezdi körforgását a kitáruló kapuszárny: a gondolat, hogy ahhoz a nőhöz érkezik, aki olyannak fogadja el, amilyen, éppen amilyennek mutatja magát, és hogy ez a nő nem szab feltételeket, kivéve azt a magától érthetőt — a fizetést —, s annak tudata, hogy szabad embernek fogadja el őt, aki nem tartja kötelességének Darinka életéhez tartozni és közölni vele gondját-baját, őt, aki a nő tárgyilagos beleegyezésével nyilvánvalónak érzi férfiúi jogait.

A szándék itt természetesen nem maradhat tiszta — elméllkedik Karan, bizalmatlanul kémlelve az előtte elterülő hosszú udvar mélyét. Csak azon a vasárnapon volt tiszta, amikor még csupán kereste a szerelemnek e rejtekét, izzadt ujjáival morzsolgatta a cédulát, amire Darinka feljegyezte címét s amit a kezébe nyomott a szombati táncmulatságon — megismerkedésük estéjén! —, amikor még nem égette a tűz, amelyben ott lángolt egész szerencsétlen kamaszkorának, a gyönyörré változó várakozásnak minden feszültsége. És amikor megérkezvén ügyetlen erőfeszítéssel először nyitott be a kapun, izzásának és ujjongásának véget vetett az udvar cseppet se szívderítő látványa. Az egyszerű lakások ajtaja előtt székek és padok sorakoztak; ráérő lakók sütkéreztek rajtuk a júniusi napon, a meleg feltámasztotta az ételhulladék és a kerítés mel-



lett díszelgő szemétdomb bűzét; a díszbe öltözött Karant mintegy tíz szempár fogadta és kíserte egészen Darinka ajtajáig. Több éve megismétlődő látogatásai alkalmával mindig érezte és még most is érzi e kínos találkozás hatását, ikermotívumát izgatottságának.

Hideg idő és munkanap lévén, szerencsére elmarad hasonló tetőfolka az élménynek. A lakások csak négyyszögletes ajtajukat és ablakukat mutatják meg, semmi mozgás előttük; Darinka szomszédasszonyát látja az udvaron, lavórból szappanos vizet önt a szennyecatornába. A kapunyitáskor felkapja fakó szőghajjal borított fejét, de meglátván Karant, lenéz a földre. Kinyújtott kezében billen a lavór, barna víz folyik belőle; aztán függőlegesen tartja, két-háromszor megrázza, magasba repülnek a kövér barna cseppek, az asszony sarkon fordul, felhúzza papucsát és eltűnik lakása ajtaja mögött.

Karan belép az udvarba, beteszi a kaput, és a pocsolókat kerülgetve lassan a lefolyó felé tart, elhalad a hosszú udvari épület ablakai alatt, s szokás szerint számolja az ajtókat. Ezek az emberek nyilván megszokták jelenlétét, Darinka szomszédasszonya pedig már a háború után költözött ide. Évek hosszú során más és más emberek lakták a házat, és lehetséges — Karant cserben hagyja emlékezete —, hogy az első lakók közül már senki sincs itt. Mégis kellemetlen a lakókkal való találkozás: érzi, amint szőgletessé válnak mozdulatai, arcizmai megfeszülnek az erőlködéstől, hogy megtartsa arcának egykedvű kifejezését. Nagyon is jól tudja, hogy ha valódi arcáról nem is, de legalább a hatásról beszélgetnek, amit a boldogságtól sugárzó arcú nyalka siheder külseje tett rájuk, véleményüket szájról szájra adják, a régi lakók az újaknak, és emellett sejti, hogy a kisvárosban, ahol az embereknek előbb-utóbb meg kell ismerniük egymást, újabb és újabb mozzanatokkal egészül ki a róla alkotott kép, sőt, a legfrissebb közlések alapján egyre teljesebbé válik. Gonddal nevelt polgári sarjadék, iskolásfiú, a tisztviselőréteg nagy reményű kezdő tagja, amint éppen szajhájához igyekszik. Az utcai sövény előtt álldogáló öreganyó úgylehet csak sejti a valóságot, s pontos értesülés alapján bizonyosodik meg róla, ámde azok ott a házban mindent tudnak. Látja, amint összesúgnak mögötte, átfutnak egymáshoz, vagy az udvar közepén beszélnek róla — miután tekintetükkel a kapuig kísérték —, vagy az utcán, amikor megpillantják; amint látszatra természetes tartásáról, öltönyéről, hajának választékáról tárgyálnak — mindezzel csak e nyomortanyán kelt feltűnést; látja, amint ujjal mutogatnak anyjára a vasárnapi piacon, aki mit sem sejt az egészről; amint fölényeskedve egyeztetik összetallózott adatait, majd a lecsúszott úrról, a pulya képmutatóról, egy megvásárolható női test mulatságos rajongójáról alkotott általános képbe olvastják. A megértésre vágyó nőktől menekülve furcsa helyzetbe került: túlságosan is megértik.

Azzal vigasztalja magát, hogy nem ismerik valódi lényét. Több ő, mint holmi könnyű nőhöz jutott úrfi, de hát ugyanakkor ez is. Valójában: szunnyadó lehetőségek hordozója, ezeket meg se értenék e tengődő közönséges emberek. Darinkával együtt arra kárhoztattak, hogy itt, ebben a bérházban, a pannóniai városka peremén, vagy egy hasonló város hasonló házában, ételhulladékkal és gyerekekkel körülvéve éljék le életüket; ugyanakkor ő éppen csak betekintett ebbe a világba. Döntő tény, hogy Karan látja földhözragadtságukat, míg ők észre se veszik a szabad életre való felkészülését; s hogy egy szép napon, amikor már

nagyon messzire kerül innen, visszagondol rájuk, maga elé képzelet helyzetüket, sőt a nap megfelelő szakában tett mozdulataikat, a szavaikat; ugyanakkor ők, a kicsinyeskedők mit sem tudnak majd sorsáról, teljesen szem elől veszítik. És akkor tárgyaltalan lesz mindez, amit beszélnek róla, valószínűtlenné válik és megszűnik, s megszakad emlékezetük fonala, amit számukra érthetetlen erők szele lenget. Megszabadul a tekintetüktől, a felismerésüktől.

Bekopogtat a cifra kartonfüggönyös negyedik ajtón, s közben arra gondol: egyedül sajátos felismerésével indokolható, hogy olyan kitartóan jár Darinkához. Különbözik már régen arra készítetté volna büszkesége, hogy elmaradjon tőle, hiszen jövedele szemmel láthatólag megalázó önmaga számára. Egyébként is: a belső megnyilvánulás — a döntő különbség felismerése — elegendő-e ahhoz, hogy jövedelét tisztességes szándékkal indokolja? Ez attól függ, vajon önszántából, felismerése tudatában jár ide, hogy bizonyítson, avagy ettől függetlenül, mindennek ellenére, hogy a bizonyításhoz utólag szolgáljon segítségül a felismerés. Erre a kérdésre azonban nehéz megfelelni.

Odabent megcsikordul a zár, léptek zaja hallatszik, aztán résre nyílik az ajtó, és megjelenik Darinka sötét, ráncos arca a meglepetés szenvtelen kifejezésével.

„Á, te vagy!” — mondja elnyújtva, s kissé kidülledő, fényre érzékeny fekete szeme körül összefutnak a ráncok. Testét még a szoba sötétje rejti, két lépést lép hátra, és kitarja az ajtót. „Siess” — sürgeti, és megokolja, miért: „Nem öltöttem fel.”

Nem újság számára, hogy a nő heverésszel tölti a nap nagy részét; igaz, ez zavarja Karant, akárcsak más megnyilvánulásai restségének, de ugyanakkor vágyat gerjeszt benne. Hogy ne tűnjön túlságosan engedelmességnek, lassan lép a konyha langyos párájába, megáll, és Darinkára néz a függönyön átszűrődő hálószerű fényben.

Valóban nem öltözött fel — csak nyúlott fehér trikó van rajta, csupaszon hagyja horpadt sovány vállát, kiemeli súlyos, kemény mellét, keskeny csipőjét. Jobbját még mindig a kilincsen tartja, hosszú vékony alsókarján fekete szőrszálak. Türelmetlenül rándít kezén: „Na, lépj már beljebb! Fázom.” És miután Karan hanyag mozdulattal beljebb lép, becsapja az ajtót, nagyot kattan a retesz, megrezeg az üveg. „Zárd be!” — parancsolja, a szűk helyiségben esetlenül jár előtte és görnyedten, törődötten lép a szobába.

Karan először önkéntelenül a konyha üres mélye felé fordul, jól tudja, van ott valaki, akaratlan tanúja találkozásuknak; ám nem észlel zajt, mozdulatot, s a kilincs fölé hajol. A magát megmutató pőre test láttán bizonyos abban, amit eddig csak sejtett: be fog következni a kielégülés, ám mint mindig, most is csalódást okoz. Valami különösen vonzótt talál a keskeny csipő és váll s a súlyos duzzadó mell aránytalanságában, ó miféle nő! És milyen helyrehozhatatlanul mélyre sülyedt, hogy éppen az ezzel a nővel való viszonyra fanyalodnak!

Kitapogatja a kulcsot, és megfordítja a zárban; ugyanakkor megrezzen a zajtól, amelyet pedig már várt. Halk rugócsikordulás volt, annak jele, hogy Darinka anyja megmozdult a díványon, a konyha mélyén. „Ki az?” — szólal meg rekedt, bizalmatlan hangon, amilyenné Darinka hangja válik, ha már semmit se vár a látogatóktól. Nem kapván választ, nyugtalanul kérdi ismét: „Ki jött?”

Karan felegyenesedik, és habár tudja, hogy az öregasszony vak, felé fordul a félhomályban. „Én vagyok” — feleli kurtán, nevét elhallgatja, mert itt nem szívesen említi. Mint minden találkozáskor, két gondolat cikázik át agyán: hogy az asszony nem látja, és hogy hangjáról csalhatatlanul felismeri; és e gondolatok kellemes és egyben szorongó érzést keltenek benne. A legközvetlenebb tanúja szerelmi kalandjának, mindenkinél többet tud viszonyukról, valójában még nálánál is többet, mert tudomást szerzett a hatásról, amit az emberekre tett, és a Karan számára ismeretlen részletekről, mégpedig Darinka magatartása alapján, utólagos megjegyzéseiből és magyarázatából. Úgy szégyenli magát az öregasszony előtt, mintha meztelenül állna előtte.

Viszont vak és magatehetetlen, tehát nem árthat neki; mi több, helyzete miatt és a beteg ember tapasztalatának sugallatára, illedelmességéért mindenképpen megkülönbözteti lánya bizonyára faragatlan viselkedésű többi látogatójától. Ezt ugyan semmi se igazolja, hiszen a köszönésen kívül soha egyetlen szót se váltott az öregasszonnal, mégis bizonyos abban, hogy titkos pártolója.

Most úgy érzi, éppen ezt bizonyítja, logy a rugók ismét csikordulnak annak jeléül, hogy az öregasszony megnyugodott és ismét kényelembe helyezte magát. Karan arra vár, hátha megszólal s ő megbizonyosodik a pártfogásáról, de mindhiába, ezért elindul az öregasszony felé. Megke-rüli az asztalt, lábával kitapogatja az utat a félhomályban, ezt még fokozzák a padlóra eső árnyak, s a langyos tűzhely és a dívány közti szűk helyre préseli magát. Mosogatórongy és szellőzetlen takaró bűze keveredik; a díványon heverő súlyos test fölött kipúposodó pokróc árasztja a szagokat.

„Mit piszmogsz olyan sokáig?” — rezzeinti fel Darinka hangja. Elégedetlen, s ilyenkor orrhangon beszél; természetesen az ágyába várja, és nem tudja elképzelni, hogy a férfit ezenkívül más is érdekelheti. Ennek tudata jólesik Karan hiúságának, ám ugyanakkor eszébe juttatja elhatározását. Ezért visszakiált: „Jövök!” — de közelebb lép a díványhoz, óvatosan föléhajol. Az öregasszony arcába néz: finom vonalait szétfolytak a kövéréstől, ráncokkal körülbarázdált petyhüdt állát sötét kendő szorítja, fehérlő szeme mintha felé, az ajtó irányába tekintene. „Hogy van?” — suttozja az együttérzés hangján. „Még mindig kínozza a köszvény?”

Darinkától hallotta tíz nappal ezelőtt; kíváncsian lesi, milyen hatást tett kérdése a látás örömétől megfosztott arcra. A hála vagy az önsajnálát várt kifejezése helyett fájdalmas görcs jelentkezik rajta, és vonagló nyakát és vállát erőltetve az öregasszony a fal felé fordul. „Kínoz” — hangzik végül a fojtott, ellenszenvet kifejező válasz.

Csalódottan egyenesedik fel. Az, hogy lánya férfilátogatókat fogad, minden bizonnal nincs kedvére az öregasszonnak; talán szenved is, amikor a díványon fekvé hallja a mozdulataikat kísérő zajokat. Miért van az, hogy mégse gondol arra, van, aki nemcsak a közönséges érzéki gyönyörért, hanem más célból, tisztességes szándékkal lép házába? Például ő, Karan, teljesen megérti az öregasszonyt, s talán az egyedüli, aki képes erre, mert tettét maga is helyteleníti valamelyest. Mindezt csak azért is tudtára kellene adni, hadd fogja fel az öregasszony, milyen fölösleges volt durván válaszolnia. És aztán jó lenne hetykén továbbállni...

„Jössz már végre?”

Ez ismét Darinka hangja, már érthetőbben ejti a szavakat, bizonyára az ágyban ül, türelmetlenül hallgatózik, s még képes felkelni és rajta-  
kapni, amint értelmetlenül hajbókol. Ő azonban nem maradhat nyugton, szükségesnek érzi szót váltani az öregasszonnyal. „Jövök” — ismétli határozatlanul, egy pillanatra az ajtó felé fordul, ám mégis a díványnál marad, szüntelenül reméli, ha húzza az időt, az utolsó percben szóra bírja az öregasszonyt. De múlnak a percek, és az öregasszony fakírhoz illő helyzetben marad, megmerevíti vastag görbe nyakát, szemmel láthatólag alig várja, hogy magára maradjon, néma tűrésre kárhóztatva, így Karan eláll beszélgetési szándékától. Sarkon fordul, és határozott léptekkel, hogy mindkét nő tudomásul vegye, neki nincs szüksége ámtításra, elhagyja a konyhát, és becsukja maga mögött a szobaajtót.

Darinkát illetőleg ez alkalommal se tévedett: valóban fehér ágyában ül a szoba mélyén; karjai közül előbukkanó melle olyan, mint valami hatalmas eloltott villanygő. Fejét azonban lehajtotta, arcára árnyékot vet kócos haja, így Karan nem állapíthatja meg azonnal, mennyire haragos, amiért elidőzött. Mindenesetre veszekedésre készen megáll a küszöbön.

Ám úgy látszik, csak ő haragszik valójában, Darinka haragja, mint minden érzése, sekély és szenvedélytelen; mivel kedvetlensége unalommal határos, elszáll, amint elúzik unalmát. „Mit nyavalyogsz annyit?” — szól nyújtott hangon, várakozás közben bizonyára elismételte magában a kérdést. És a dunyha csücskét fogva gyerekesen könnyed mozdulattal, mintha szánkón csúszna lefelé, fekvő helyzetbe ereszkedik a párnán, haja lehull arcáról, s most látni álmosan közömbös kifejezését. „Gyere!” — szólítja langyos hangon a férfit.

Karan lassan közeledik felé a bútorral zsúfolt kis szobán keresztül, falait igencsak ideje volna kimeszelné. Most, hogy alighanem felenged Darinka haragja, Karan kifejezettebben érzi bosszúságának igazoltságát, de büszkesége mérgének leplezésére figyelmezteti. „Anyáddal beszélgettem”, veti oda látszólag válaszként a kérdésre, ami szintén nem kérdés akart lenni. „Ma valahogyan bal lábbal kelt fel, ugye? Mi baja?”

Megkerülte a vékony lábú kerek asztalkát és a széket, s most az ágy mellett áll, a kinyújtózott Darinka előtt. A lány még mindig szorongatja a dunyhát, észre se veszi, hogy elővillan melle, egyetlen előnyös és, úgy látszik, nem fázós testrésze. Türelmetlenül rázza fejét, hajfürtjei fekete szárnyakként röpködik körül. „Hagyd már a fenébe, a mindenedet! Ő ilyen — lehetetlen.” És egészen más, üzleties hangsúllyal ismétli meg: „Gyere!”

Karan indulatosan legyint. Maga Darinka mondta egyszer, hogy anyja a két lánya születése után vakult meg, amikor tifuszos volt, tehát nem hibáztatható, amiért túl korán eresztette ki őket a szárnya alól, s hogy mivel bizonyára felügyelet nélkül nőttek fel, mindketten engedtek a kísértésnek, és áruba bocsátották testüket. S Karant most éppúgy sérti Darinka nemtörődömsége anyja iránt, mint az öregasszony mérges viselkedése, milderre az előbbi jelenetben vél bizonyítékot találni. „De mégis miért?” Nem akar átsiklani a kérdésen, hanem igenis feleletet vár. „Nagyon haragszik rám?”

A kérdés egymagában csak kihívás, Karan biztos abban, hogy a válasz tagadó lesz. És már hallja is, a határozatlanság melléköngéjével:

„N-nem. Nem éppen rád. Mindannyiokra.” Keskeny arca eltorzul egy pillanatra, ez annak a jele, hogy gondolkodik. „Azt szeretné, hogy csak egy férfim legyen. Egy vénember a falujából. Állandóan ide mászkál, és felhecceli.” Ismét felnéz, türelmetlenül kinyújtja lábát, a dunyha összeesik, mint valami hatalmas hólyag. „Gyere már, ne nyaggass te is!” Lát-szik, hogy megbánta őszinteségét. „Inkább vetközz. Délig aludni akaro-k.”

Karan burkolja meglepetését, s szót fogad: visszalép az asztalhoz és székhöz, erre szokta tenni öltönyét. Nemcsak a kerítés imént tudtára adott fondorlata lepi meg; zavarba ejti, meghökkenti, a váratlan felfe-dezés: állandó feltevése és a lány viselkedése közt ellentét tapasztalható. Első látogatásakor rádöbrent, hogy csak egyike Darinka ágya nagy számú vendégeinek; de mivel évekig vissza-visszatért ebbe az ágyba, rendszerint vonakodva s csak ösztöneitől kényszerítve, lassan megszok-ta, hogy ezt a meg-megismétlődő visszatérést saját szükségének, saját megoldásának, saját választásának tekintse — néha kellemetlen, sőt visz-szatasztó megoldásnak, de saját akarata megnyilvánulásának —, egy különleges természetű ember választásának, ki túl zárkózott ahhoz, hogy szokványos szerelmi viszonyt folytasson, ki magányosan tévelygő és ve-szélyes életfeladatával van elfoglalva.

Leveti alsóruháját, és a szék támlájára, összehajtogatott kabátjára és öltönyére helyezi, s az ágy felé indul, kelletlenül lép a rongyszőnyeg hi-deg csomóira. Ott, abban a használattól megkopott nagy fehér fadoboz-ban vár rá Darinka: levetette kombinéját, arrébb húzódott, oldalára fe-küdt, szabad kezével felhajtja a dunyhát. Karan mellébújik; langyos, sovány, kar tekeredik nyaka köré, s lejjebb húzza az ágyban; arcát a melle közti völgybe temeti, egészen a füléig érzi rugalmas mellének meleg súlyát. Beszívja Darinka szerelemszaggal keveredő éjszakai iz-zadságszagát, tenyerében érzi sovány csipőjét, combját, vállát, kezébe veszi mellét: újra érzékeli az ismert testet, igyekszik kielemezni azt az ellentétet, aminek minden megértett részlete közelebb viszi a kívánt eksztázishoz.

Mindez most kevésbé egyszerű, mint máskor. Minden rendelkezésére áll: a mell, a csipő, a comb, a váll ugyanabban az aránytalanságban, ami meg-szokásból, mint jelszám a páncélszekrény zárját, megnyithatja kielégülé-sének gátjait; ám a bujaságból hiányzik az a sekély és jelentéktelen, de fontos forrást képező érzelem. Önkéntelenül kellene feltámadnia a lány testének érintésével, mi több, már látásával, az elővillanó csúnya, eset-len, aránytalan, öleléssel fukarkodó testnek, a lány ütött-kopott holmijá-nak, sőt anyjának megpillantásával. Amit érez, nemcsak szánalom Da-rinka iránt, éspedig a lány fogyatékoságai miatt — ilyen szánalmat ki-zár annak tudata, hogy a lány pénzt vár és kap tőle. Más forrásból ered az ő érzése, közvetlenebb ez a forrás, s elég erős ahhoz, hogy ha saját indítékait is veszi figyelembe, magyarázatot találjon a haszonlesésre —, szóval ez az érzés abból a felismerésből fakadt, hogy habár szebb, jobb, gazdagabb Darinkánál, félrevezeti a lányt! Nem is sejti, milyen előre megfontolt szándékkal és célratorően használja ki, s hogy még viszo-nyuk üzletszerű külső megnyilvánulásakor is sokkal lazábban, ideigle-nesebben kötődik hozzá, s hogy Darinka hatása mily nagy mértékben függ az ő teljesen független, sőt a lány számára megismerhetetlen titkos

elhatározásától! Ez az ő ideiglenes választásával kiváltott fölényérzet most nincs jelen ölelésében.

E megszokott támasz nélkül és úgy érezvén, hogy az úrben lebeg, lázasan igyekszik arra irányítani figyelmét, ami egyébként csak velejárója a bujálkodásnak: az idegen női testtel való egyesülésre, hogy mégis kieroszakolja a gyönyört. És amikor ez végre sikerül, olyan hiányos, hogy Karan dühösen gondolja, utoljára jár itt, soha többé be nem teszi lábát Darinka lakásába.

Elmúlik a pillanat, semmi se marad a silány élvezetből, még a düh, a vágyát összpontosító méreg magva is megszűnt létezni. Ahogyan jött, fokozatosan, de jóval rövidebb idő alatt szétfoszlik, szétágazik, mint a patak, süllyed és eltűnik, kiegyenlítődik az erőfeszítéstől verejtékes, ernyedte test felszínével. Idegesíti könyöke, amire támaszkodik, égeti Darinka közelségének forrósága; utálja lábának nedvességét; undorító a teste köré csavarodó ragadós dunyha. Arra gondol, hány óra lehet, bizonyára késő van, s még majd elkésik az állomásról, a kirakodásról; észbe kap, erre most nem szabad gondolnia, hanem gyorsan és ügyesen el kell végezni a fizetés meg a búcsúzás, a legközelebbi találkozás megbeszélésének szertartását, hogy távozzék, hogy mielőbb eltűnjék innen, mindent elfeledjen, és őt is mindenki elfeledje.

*Vasagyi Mária fordítása*